

בבוקר אחד בסוף החורף התעוררנו למציאות חינוכית אחרת...

על למידה היברידית, ערכים וקורונה אחת

בוקר אחד הקורונה שיבשה לחלוטין את המושג דרכי אכיפה, האהוב על בתי הספר, והכניסה לחיים הלימודיים מושג מבוך שנקרא שיתוף פעולה. ההבדל ביניהם משתקף בהבדל המשמעות שבין "צריך" ל"כדאי", מן ההיבט של גישת התלמידים ללימודים. יש חשיבות רבה להבדל הזה כשמדובר בתלמידים בחינוך העל יסודי.

במקום רישום נוכחות ודוחות השעיה והערות מעקב במשוב, החלה להתגבש גישה של משמעת עצמית והתמדה מצד התלמידים עצמם. היא באה לידי ביטוי ביכולת להגיע בשעה היעודה לזום הכיתתי, לבצע את המשימות בכלים דיגיטליים שהמורה מעביר, להיות אומנם עם טרנינג וקפה - אך להתנהג לפי נורמות של תלמיד מקשיב, לומד ושואל. עידן חדש החל כי בדלת האחורית נכנסה הקורונה לתהליך הלמידה והיא מראה לנו שהרצוי הוא אפשרי.

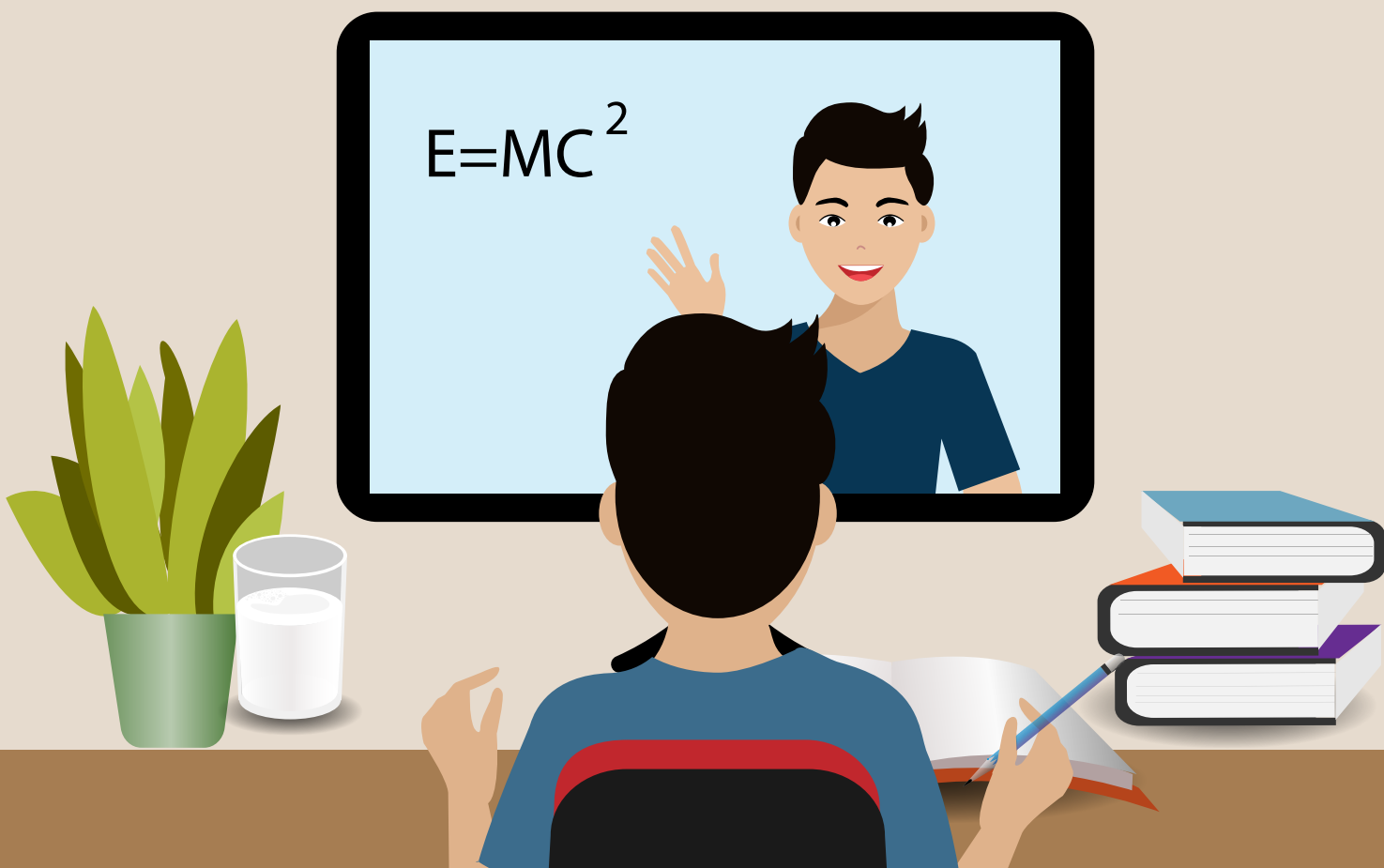
יתרונות מבחינת הלמידה האישית

היכולת לשנות את הרגלי הלמידה המסורתיים וללמוד איך ללמוד בדרך אחרת, באסטרטגיות למידה חדשות, מגוונות ועדכניות, להבין את המושג למידה היברידית וליישם אותה

בוקר אחד, בסוף החורף שעבר, התעוררנו למציאות חינוכית אחרת. במקום להגיע לבית הספר וללמד, הגענו לזום וניסינו ללמד. עם הזמן חלחלה לתודעה התובנה כי מה שלא הצלחנו לעשות במשך שנים הצליחה הקורונה לעשות בבוקר אחד של סוף החורף.

השפעה על גישת התלמידים ללימודים

תהליך הלמידה בנוי רבדים רבדים, ואוכלוסיית התלמידים הטרוגנית יותר מכל ההסברים והדוגמאות למילה הטרוגנית, ושנים רבות, למרות תאוריות חינוכיות ופרויקטים חינוכיים לרוב, מערכת החינוך בחינוך העל יסודי עוסקת בשאלה הפסיכו-חינוכית איזהו הבוגר הרצוי. איזהו הבוגר, שכאשר יסיים את תהליך הלמידה הפורמלי, נהיה בטוחים שהוא רכש את הכלים הנכונים לחייו הבוגרים, שהוא הפנים ואימץ ערכים המשמשים לו בסיס לחיים ערכיים ומלאי משמעות, שלימדנו אותו הרגלים אשר יסייעו לו לחיות חיים בוגרים מאוזנים ושקולים, וגם שהשארנו לו די מרווח מחיה לפתח נפש ייחודית, שהיא רק שלו, על בסיס של ניסוי ותהייה וטעייה וכישלונות והצלחות ובחירה וחופש אישי.

בוקר אחד הקורונה שיבשה את המושג דרכי אכיפה, והכניסה לחיים הלימודיים מושג מבורך שנקרא שיתוף פעולה; ההבדל משתקף בהבדל המשמעות שבין "צריך" ל"כדאי"

כמו: מה למדתי מזה על עצמי? מהן החוזקות שלי ומה אני מרגיש/ה? השיח הפנימי הזה על איכות הלמידה העצמית חשוב לאין ערוך מכל ציון של בחינה חיצונית בבית הספר. זהו שיח פנימי אשר מוביל לתהליך של צמיחה אישית.

נדרש שינוי בדרכי הערכת הלמידה

הקורונה, 'בלי שהרגישה', מסייעת להתחוללות שינוי בכל הקונספציה של ההיבחנות במערך הלמידה. הלמידה בזום חיזקה בנפשו של התלמיד את הברגים המסורתיים של משמעת עצמית, התמדה, הרגלי למידה וניהול זמן, אבל דרכי ההערכה אינן יכולות להישאר מסורתיות - לא במובן הפרקטי של המושג הערכה ולא מבחינת משמעות המושג.

הבחינה הקלסית המסורתית, שבה התלמיד נבחן בכיתה עם עוד 35 תלמידים, פסה מן העולם. הקורונה הביאה לפתחנו כיתה שעובדי ההוראה יכלו רק לחלום עליה - 18 תלמידים בכיתה, וכל תלמיד בשולחן אחר. חזון אחרית הימים במיטבו בחסות הקורונה. ועכשיו אפשר לבחון את התלמידים ולא לחשוש מהעיתקות. כאשר נסיר את הציניות נפגוש עוד 18 תלמידים שהבחינה שלהם תהיה בבית, בחינה מסוג אחר אשר

בתהליך הלמידה העכשווי - יש בה כדי לפתח את יכולת ההסתגלות לשינויים וההתארגנות אליהם. היא מעודדת את הרצון לאמץ את החדשנות שמביא עימו תהליך הלמידה הזה ומחזקת את הנטייה לא לחשוש משינויים. כל אלו מפתחים את החוסן הנפשי של התלמיד, והחוסן הזה מתפתח בזירה לימודית חדשה, שהיא החדר שלי, בבית שלי.

הלמידה החדשה מתקיימת באופן אישי, בקצב אחר מזה שהיה בעבר ובלי דרכי אכיפה מאיימות. ברקע פועל הרעיון המרכזי של הפדגוגיה החדשנית, שלפיו התלמיד במרכז. רעיון זה מוביל לשילוב הלמידה עם ערכים שהטמעתם מציינת הישג משמעותי של תהליך הלמידה, במובן של 'אני לומד כי אני רוצה ללמוד'.

הלמידה ההיברידית (המשולבת), שמשמעותה שילוב אופני למידה שונים ומימושם בתהליך הלמידה, מפתחת את מיומנויות הלמידה שיש בהן חשיבה ביקורתית, גמישות מחשבתית ולמידה עצמית, ומאפשרת לפתח רפלקציה עצמית שמסייעת לתהליך הלמידה ובעיקר משלבת בתוכה פיתוח מודעות עצמית. מודעות עצמית תתפתח באמצעות שאלות,

הלמידה המקוונת את יכולת ההקשבה ויכולת האיפוק, למשל. כיצד היא תוכל להקנות הרגלי התנהגות שיש בהם כבוד לזולת ולא תמיד התאפשר להקנות אותם בכיתה הטרוגנית של 35 תלמידים.

חוויה מבורכת של עבודת צוות

הלמידה ההיברידית אומנם משנה את החוויה החברתית הנחשקת של ההפסקה בין השיעורים בבית הספר, אבל היא עשויה להוביל לחוויה חברתית מבורכת של משימות לימודיות שיש בהן עבודת צוות. בבסיס עבודת הצוות טמון אמון הדדי, המשמש נקודת מוצא ליחסים חברתיים תקינים ולהפריה הדדית הנובעת משיתופי פעולה בין תלמידים. מההיבט הרגשי, התלמיד מפתח את היכולת שלו להבין מה חבריו מרגישים ולראות כיצד חבריו מתמודדים עם קשיים ושינויים, ועל ידי כך הוא יכול לשקף עבור עצמו מראה שיש בה פיתוח מודעות חברתית, מודעות אישית ומודעות רגשית.

הנה כי כן, מה שלא הצליחה מערכת החינוך להוביל בתהליך יזום, באסטרטגיה מתוכננת ובתעדוף תקציבי - עשתה הקורונה, סטירת הלחי של היקום, של הטבע, שבבוקר חורפי אחד סחפה את תהליך הלמידה של התלמיד בעידן המודרני לעתיד מבורך ומלא בערכים.

מעריכה אותם במדדים אחרים, הנשענים על ידע אך מדגישים את החשיבה הביקורתית, היצירתיות, הסקת המסקנות, ההבנה, המטא-קוגניציה ועוד. בחינה כזאת מעמידה למבחן את ערך האחריות, האחריות ללמידה, שהלמידה ההיברידית הביאה לפתחו של התלמיד והיא מאתגרת אותו בה.

האחריות של המורה היא בבניית דרכי הערכה ומדידה אשר מכילות בתוכן את כל משתני הלמידה החדשים ומבטאות את תהליך הלמידה החדשני שזחל אל מערכת החינוך בחסות הקורונה. נכון שבעשור האחרון המורים והתלמידים טעמו בתיאבון רב טעימות מסגנון הלמידה הזה, אך תהליך הלמידה המסורתי ודרכי ההיבחות המסורתיות עדיין היו יעדים מובילים, בחינוך העל יסודי, לקראת המטרה המרכזית הנקראת בחינות בגרות.

העולם החברתי בבית הספר במציאות החדשה

דבר ידוע הוא כי על ציר התלמידים הרחב יש תלמידים שבאו לבית הספר גם להשתעשע. בוקר אחד, בסוף החורף, התעורר תלמיד שכזה וגילה שהאכסניה החברתית שנקראה בית הספר הפסיקה לפעול, ההפסקות המבורכות בין השיעורים המייגעים נעלמו, וההתגודדות החברתית במדשאה או על רצפת הבטון האפורה פסה מהעולם, ואם לא די בכך - גם מגבילים אותו במפגשים אחר הצהריים. העולם החברתי של התלמיד הזה קיבל אגרוף בבטן.

בית הספר, כידוע, הוא לא רק מוסד לימודי. במשמעותו הרחבה הוא בעיקר מוסד חינוכי, ובתור שכזה ערכים פרו חברתיים הם בבסיס תוכניות רבות אשר מוצעות לתלמיד בתוך לוח הזמנים השנתי שלו (יש שיאמרו - ללא ממשק מתאים עם הל"ז של תוכנית הלימודים לקראת בחינות הבגרות). זה הזמן לאתגר את צוותי הייעוץ וההוראה של בתי הספר בשאלה כיצד יש לפתח כישורים חברתיים במציאות החדשה של למידה מקוונת. כיצד תשרת

